

Ilmasto muuttuu, muuttuuko mikään muu?

3 Haitin
velat
mitätöitävä

4 Kööpenhaminan
ilmastokokouksen
varjotapahtumat

7 Järjestelmänmuutos
– ei ilmastonmuutosta!

TÄSSÄ NUMEROSSA	PÄÄKIRJOITUS
2 Pääkirjoitus: Attac ja ympäristö Kutsu Attacin vuosikokoukseen Q1:n vastarintakuva	
3 Attac vetosi Haitin velkataakan mitätöimiseksi Hiekanjyviä, toivonkipinöitä	
4 COP15 kadulta katsottuna	
5 Onko ilmastonmuutokselle tilaa Attacin agendalla?	
6 Joustavien mekanismien ongelmat Mitä tarkoittaa 106 prosenttia?	
7 Parempaa luettavaa Kööpenhaminasta	
8 Kirjahylly: David C. Kortén: Agenda for a New Economy	

Attac ja ympäristö

Tässä *Hiekanjyvien* numerossa puhutaan paljon ilmasto- ja ympäristöasioista. Se voi ihmetyttää jäseniä. Emme kuitenkaan pyri pysähtyneeseen junaan. Emme hymistele ilmastokeskustelun valtavirtaakaan. Olemme tässäkin asiassa vaihtoehtoja etsivä liike.

Euroopan Attacit päättivät tammikuussa, että ilmasto-oikeudenmukaisuus on yksi Attacin kampanjoinnin kolmesta pääteemasta valuutanvaihtoveron ja vaihtoehtoisen pankkijärjestelmän lisäksi. Attac kohdistaa finanssipolitiikan valokeilan myös ilmasto-asioihin ja liittää ne finanssikriisiä koskevaan keskusteluun.

Uusliberalistinen talous, joka kolhuistaan huolimatta vielä vallitsee, haluaa kääntää kaiken finanssi- ja monopolipelinsä nappuloiksi. Tämä pätee myös luonnon resursseihin, kaikkeen elämään ylläpitävään. Raha etsii omistajilleen turvallisia sijoituskohteita asioista, joita ihmiset tarvitsevat silloinkin kun talous on jumissa.

Prosessissa kansalaiset on ensin vakuutettava siitä, että maksumieheksi joutuminen on kaikkien edun mukaista. Vakuuttelun apuna ovat sekä kauhukuvat että syyllistäminen. Syyllistäminen on helpompaa kuin talous- ja yhteiskuntamalliin pureutuminen.

Kansalaiset eivät kuitenkaan ole ensisijaisia syyllisiä ilmastomuutokseen. Me vain kuljemme latuja, joille meidät ohjataan. Kansalaiset jäljittelevät voittajien ja upporikkaiden elämäntyyliä. Ei haluta näyttää häviäjiltä, joten otetaan velkaa. Muovikortti korvaa sen, mikä palkasta puuttuu.

Todellinen syyllinen on kestämaton talouskasvu, jonka yhtenä ajurina on juuri finanssipolitiikka. Syyllisiä ovat monikan-salliset ja suuret yhtiöt, joiden tuotantotapa rikkoo sekä ihmistä että luontoa vastaan. Syyllisiä ovat myös ne poliittiset päättäjät, jotka haluavat jatkaa – vain pienin kosmeettisin korjauksin – vanhaa järjestelmää, joka sylkee ulos kriisin toisensa jälkeen.

Yksiulotteinen talousdiskurssi on kaapanut itselleen vanhat käsitteet, mutta pannut ne palvelemaan uusia päämääriä. Se on tekevinään uutta ja edistyksellistä politiikkaa. Sanojen merkitykset on käännetty pääläel-leen. Suuryhtiöt ovat ryhtyneet puhumaan kestävästä kasvusta.

Se ei tarkoita samaa kestävyyttä, josta Johannesburgin Kestävän kehityksen ko-kouksessa sovittiin. Se ei ole kestävyyttä, joka rakentuu kolmen yhtä vahvan pilarin varaan: talous, yhteiskunta ja ympäristö.

Ei. Kestävän kasvun uudet papit tarkoitta-vat kasvua, joka saa rehottaa ilman ”kestä-mättömiä” yhteiskunnallisia ja sosiaalisia velvoitteita. He pitävät työläinsäädäntöä ja sosiaaliturvajärjestelmiä kasvun esteinä. He ajavat ihmiset ja ympäristön kestäättömiin joustoihin. Vihreän kapitalismin avulla vain vahvistetaan finanssikapitalismin ja uusli-beralismin pelivaraa. Kaikkeen tähän halu-amme puuttua ja saada aikaan vaihtoehtoista keskustelua.

Anita Kelles-Viitanen
vpj, ATTAC

ATTACIN VUOSIKOKOUS lauantaina 10.4.2010

Kokouspaikka on Helsingin ruotsinkielinen työväenopisto Arbis (Dagmarinkatu 3, sali 23) klo 14.30–17.00.
Kokousta edeltää avoin keskustelutilaisuus klo 12–14, jossa käsitellään rahoitusmarkkinoiden uudistamista etenkin kansainvälisen finanssitransaktioveron näkökulmasta.
Tervetuloa!

Q1:n vastarintakuva

TÄLLÄ PALSTALLA JULKAISTAAN KULUVAN KVARTAALIN VASTARINTAKUVA.

KUVAAJA Henri Purje

Attacilaiset olivat Kööpenhaminassa mukana muun muassa 12.12. järjestetyssä suurmielenosoituksessa.

Ehdotuksia kvartaalin vastarintakuvaksi voi lähettää osoitteeseen hiekanjyvät@gmail.com.

Attac vetosi Haitin velkataakan mitätöimiseksi

Suomen Attac ja Kirkon ulkomaanavun yhteydessä toimiva verkosto Changemaker lähettivät tammikuun lopussa Haitin velkatilannetta koskevan vetoomuksen kehitysministeri Paavo Väyryselle. Järjestöjen mukaan maanjärityksestä rajusti kärsineen Haitin ulkomaanvelat olisi mitätöitävä kokonaan, ja lisäksi olisi varmistettava, että maan saama jälleenrakennusrahoitus on apua, ei lainarahaa.

Haitin velkataakka uhkaa syödä valtion vähäiset ja kipeästi tarvittut julkiset resurssit. Julkisia resursseja tarvitaan normaalitoimintojen lisäksi tuotannollisen kapasiteetin ja infrastruktuurin jälleenrakennukseen. Maan vaatimattomasta teollisuusinfrastruktuurista valtaosa sijaitsi pääkaupungin Port-au-Princen lähellä ja tuhoutui maanjärityksessä täysin.

Yhä useammat avunantajat kyselevät, miten maa voi nykytilanteessa selvittää kansainvälisten velkojensa maksusta, mikä on ollut vaikeaa jo ennen katastrofia.

HAITI ON ERÄS maailman köyhimmistä maista jo ilman arviolta 200 000 kuolonuhria vaatineen maanjärityksen vaikutuksia. Maan bruttokansantuote oli viime vuonna 1300 dollaria henkeä kohti.

Haitilla on ulkomaista velkaa 890 miljoonaa dollaria, josta yli puolet kansainvälisille rahoituslaitoksille, erityisesti IMF:lle ja Latinalaisen Amerikan kehityspankille.

Norjalainen SLUG-järjestö arvioi, että Haiti saattaa joutua maksamaan seuraavien viiden vuoden aikana jopa 100 miljoonaa dollaria velanhoidokuluja, eli korkoja ja lyhennyksiä.

IMF:n johto ehti jo esittää, että sen saavat Haitilta mitätöitäisiin. Tilanne on kuitenkin valuuttarahaston jäsenmaiden valtionpäämiesten käsissä. Myös Suomi kuuluu tähän joukkoon.

PAHIMMASSA SKENAARIOSSA maanjärityksen jälkeinen välitön avuntarve lisää Haitin velkataakkaa merkittävästi. Näin tapahtuu, jos avunantajat tarjoavat maalle

velkarahaa varsinaisen avun sijaan. Usein molemmista puhutaan hämäävästi ”rahoituksena”.

Velkojen mitätöintejä peräänkuuluttanut IMF ehti reagoida katastrofitilanteeseen lupaamalla Haitille jälleenrakennukseen 100 miljoonaa dollaria – lainaa. Pääjohtaja **Dominique Strauss-Kahnin** mukaan tämä oli nopein tapa saada Haitin käyttöön rahaa.

Strauss-Kahn joutui myös pyörtämään puheitaan velkamitätöinnistä IMF:n kokouksen jälkeen. Pääjohtaja oli ilmeisesti saanut jäsenmailta puhuttelun, koska myöhemmin hän ilmestyi julkisuuteen antamaan hyvin toisensuuntaisia lausuntoja kuin edellisellä viikolla. Uuden käsityksen mukaan ”velanmaksu ei ole Haitille ongelma”.

Latinalaisen Amerikan kehityspankki taas

vetosi siihen, että Haitilla on muitakin velkoja, eikä pankki siis mielestään voi toimia yksipuolisesti. Tämän jälkeen Haitin suurin kahdenvälinen velkoja Venezuela kiirehti mitätöimään Haitin velat. Kehityspankki on ollut tapauksen jälkeen hiljaa.

ULKOMINISTERIÖN VIRKAMIEHET ovat suhtautuneet varovaisen myönteisesti vetoomukseen ja olleet myös yhteydessä Attaciin. Asiaa kuitenkin mutkistaa ministeriöiden välinen työnjako. Nyt kiinnostavaa onkin, miten valtionvarainministeriön edustajat toimivat IMF:n kokouksissa. Attac seuraa tilannetta.

Hiekanjyviä, toivonkipinöitä

TÄLLÄ PALSTALLA KERROTAAN HYVISTÄ UUTISISTA.

Anita Kelles-Viitanen

Brasilian perustuslakiin kirjattiin oikeus ruokaan

Brasilian perustuslain kuudes artikla luettelee ihmisten sosiaalisiksi oikeuksiksi oikeuden työhön, koulutukseen, terveyteen ja sosiaaliturvaan. Helmikuun alussa maan kongressi lisäsi joukon jatkoksi oikeuden ruokaan. Kansalaisliikkeet ajoivat tätä lainmuutosta pitkään esimerkiksi ”ruoka on kaikkien oikeus” -kampanjalla. Brasilia on myös säätänyt muita ruokaturvaan ja ruuan hankintaan liittyviä lakeja.

<http://www.fian.org/news/press-releases/brazilian-congress-approves-incorporation-of-the-right-to-food-to-national-constitution>

Afrikan Ihmisoikeuskomissio tuomitsi Kenian maa-oikeusloukkaukset

Afrikan Ihmisoikeuskomissio tuomitsi Kenian hallituksen endorois-alkuperäiskansan maa-oikeuksien loukkaamisesta. Hallitus pakkosiirsi heimon tehdäkseen sen perinteisestä asuinalueesta luonnonsuojelualueen. Tuomiota vauhdittivat kenialaisen kansalaisjärjestön ja kansainvälisen Minority Rights Groupin tekemä valitus ja kampanja. Päätöstä pidetään Afrikan ihmisoikeuksien virstanpylväänä, sillä se tunnustaa ensi kertaa virallisesti Afrikassa alkuperäiskansojen oikeudet.

<http://www.minorityrights.org/9587/press-releases/landmark-decision-rules-kenyas-removal-of-indigenous-people-from-ancestral-land-illegal.html>

Malesian alkuperäiskansoille maata takaisin palmuöljytuotannolta

Sarawakin alkuperäiskansat ovat voittaneet kaksi oikeudenkäyntiä Borneossa. Öljyntuotajayhtiötä vaaditaan palauttamaan maat ibaneille. Myös nämä oikeudenkäynnit ovat tärkeitä ennakkotapauksia, sillä ne tunnustavat alkuperäiskansojen oikeuden maihinsa.

Päätösten toivotaan auttavan alkuperäiskansoja seuraavassa kamppailussa, joita on tiedossa Malesian ja Kiinan tammikuussa sopiman kiistellyn energiaohjelman jäljiltä. Ohjelmaan kuuluu jättipato- ja hiilikaivossuunnitelmia, jotka uhkaavat pakkosiirtää 608 000 alkuperäiskansan jäsentä Sarawakin sademetsistä.

<http://www.ens-newswire.com/ens/jan2010/2010-01-21-01.html>

Norja ja eettinen rahoitus

Norja on sulkenut eettisen sijoittamisen ehdoin johdetun öljyrahastonsa ulkopuolelle 17 tupakkateollisuusjättiä. Öljyrahastosta on suljettu niin ikään epäeettisestä toiminnasta moitittu Wal-Mart, eikä sinne hyväksytä myöskään ase-teollisuutta. Rahaston ohjenuoria ovat ihmisoikeudet ja hyvä ympäristö.

<http://www.businessweek.com/news/2010-01-19/norway-excludes-17-tobacco-companies-from-oil-fund-update3-.html>

Nordea vetäytyi Tasmanian sellutehtaan rahoituksesta

Kansalaisten, kansalaisliikkeiden, pankkiasiakkaiden ja jopa sijoittajien painostuksen kasvu pakotti Nordean luopumaan ajatuksesta rahoittaa sellutehdasta Australiassa. Asiakaskampanja alkoi Australiassa, ja Pohjoismaissa yhdyttiin painostukseen. Myös osa meistä – kirjoittaja mukaan lukien – lähetti viestejä viranomaisille. Kampanjan seuraava etappi on vaatia Nordeaa perustamaan kunnolliset ympäristöstandardit kaikelle rahoitustoiminnalleen.

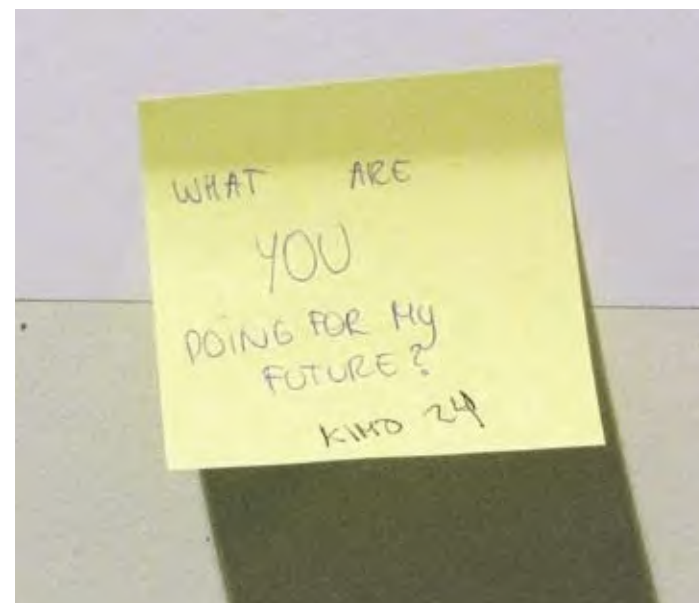
http://www.avaaz.org/blog/en/w/sam/2010/01/no_pulp_mill_nordea_more_information.php

TEKSTI Raisa Ranta

KUVAT Raisa Ranta ja Henri Purje

COP15 kadulta katsottuna

YK:n ilmastokokous Kööpenhaminassa osoittautui lopputulemaltaan lässähtäneeksi pannukakuksi, eikä kokousskabineteissa vastattu kansalais- ja ympäristöjärjestöjen odotuksiin juuri millään tavoin. Virallisen kokouksen ulkopuolella kansalaiset pitivät omia seminaarejaan ja marssivat kaduilla.

Kööpenhamissa kokoontui kymmeniä tuhansia ihmisiä – ympäristöaktivisteja, kapitalismikriitikoita, alkuperäiskansojen edustajia, ammattiyhdistystoimijoita ja puolueaktiiveja – vaatimaan oikeudenmukaista, kunnianhimoista ja laillisesti sitovaa ilmastositusta. Vaikka tämän kokouksen ylivoimaisesti suurimman osapuolen kanta oli moniääninen, oli siitä erotettavissa selkeä yhteinen näkemys: kyse ei ole vain ilmastokriisistä, vaan yhteen linkittyä monta muutakin asiaa. Suuren ilmastomarssin pääviesti peräänkuulutti ilmasto-oikeudenmukaisuutta, joka pitää sisällään päästöpolitiikan lisäksi myös talouden sekä energian- ja ruoantuotantoon liittyviä kysymyksiä.

Attacin ilmastoryhmän vetäjä **Eeva Talvikallio** vaatii laajempaa muutosta ja sanoo, ettei esimerkiksi talous- ja ilmastokriisiä voida ratkaista tarkastelemalla niitä erillisinä kysymyksinä.

– Nyt tarvittaisiin kaikki yhteiskunnan tasot taloudesta ympäristöön ja valtarakenteista sosiaalisiin suhteisiin läpäisevä kokonaisvaltainen muutos, jossa kapitalismilla ei nykyisessä muodossaan ole sijaa. Ilmaston ja

ympäristön hyödykkeistäminen esimerkiksi päästökaupan muodossa ei ole ratkaisu, vaan ainoastaan keino yrittää palauttaa kapitalismin kriisien myötä kyseenalaiseksi joutunut hegemonia, pohdiskelee Talvikallio.

Suuri ilmastomarssi

Ilmastokokouksen aikana järjestettävien kansalaistapahtumien huipentuma oli lauantaina 12.12. järjestetty suuri mielenosoitus, johon osallistui lähes satatuhatta henkilöä. Ennen liikkeelle lähtöä kuultiin hengennostatuspuheita muun muassa Greenpeacen **Kumi Naidoolta** ja filosofi-ympäristöaktivisti **Vandana Shivalta**.

– Jos pankkien ja bonusten pelastamiseksi löytyy miljardeja dollareita, varmaan myös ilmaston, planeetan ja köyhien pelastamiseksi löytyy rahoitus, kuului Nai-

doon sarkastinen viesti rikkaimpien maiden johtajille.

Shiva puolestaan näki väkijoukossa demokratian ilmentymän ja toivoi viestin välittyvän myös päättäjille.

– Tältä demokratia näyttää. Se mitä COP15:ssä tapahtuu, on demokratian kuolema. Ihmiset eivät ole täällä hautaamassa ilmastositusta vaan toteuttamassa sitä.

Attac-ryhmä saartoon

Mielenosoitusreitit puolivälissä poliisi sulki tien aivan Attac-blokin edestä. Poliisi saartoi joukon mielenosoittajia ilmeisesti kohteenaan mustiin pukeutunut blokki. Attacin ryhmässä marssinut Eeva Talvikallio joutui itsekin saarroksiin poliisirengaan sisään.

– Saarrolle ei ollut mitään näkyvää syytä. Poliisi kertoi massapidätyksen seuranneen

aktivistien pullojen, paukkupommien ja kivien heittelystä. Itse en nähnyt mitään tällaiseen viittaavaa tapahtuvan missään.

– Hetken odotuksen jälkeen poliisi olisi päästänyt meidät jatkamaan matkaa, mutta jäimme kuitenkin osoittamaan solidaarisuutta kiinniotetuille mielenosoittajille.

Muu väkijoukko valui pikkuhiljaa Bella Centerin läheisyyteen. Suurta loppuhuipennusta ei ainakaan kulkueen keskivaiheilla ollut näkyvissä, ja loppuilta sujuikin monelta kuljetusta odottaen.

Valtaosa marssiin osallistuneista ei joutunut todistamaan poliisin kovia otteita vaan vietti päivän positiivisessa karnevaalitunnelmassa. Päivän aikana pidätettiin kuitenkin noin tuhat mielenosoittajaa. Illan aikana järjestettiin tukimielenosoituksia pidätettyjen vapauttamisen puolesta.

Virallisen kokouksen pettäessä odotuksia yhä useammalla rintamalla kansalaisjärjestöjen vaihtoehtofoorumi tarjosi sitäkin enemmän.

Professori kateissa. Jääkarhulla oli asiaa ilmastonmuutosaineistojen pimeästä syytetyille brittitohtorille.

Ainoa laatuaan. Mielenosoittajat muistuttivat, ettei maapallolla ole varakappaletta.

Mielenosoitus päättyi joukkopidätykseen

Sunnuntaina oli vuorossa jälleen ainakin kaksi suunniteltua mielenilmaisua, toisen järjesti pienviljelijöiden Via Campesina -verkosto ja toisen nykyistä talous- ja tuotantojärjestelmää kritisoiva Hit the Production. Mielenosoittajien tarkoituksena oli tunkeutua satama-alueelle ja häiritä sen toimintaa. Arviolta noin parisataa mielenosoittajaa saivat seurakseen useampi satapäisen poliisiarmeijan, joka saattoi mielenosoittajia tiiviissä rintamassa heti liikkeelle lähdon jälkeen. Tiukat poliisilinjat sivuilla ja mittava panssarimajojen rivistö perässä kulkue matkasi pari kilometriä, kunnes poliisi yhtäkkiä sulki saartorenkkaan mielenosoittajien ydinjoukon ympärille ja pysäytti ryhmän etenemisen. Kulkue oli koko matkan edennyt täysin rauhallisesti, ja kyse oli jälleen ennakoivista pidätyksistä.

Suurin osa suomalaisista mielenosoittajista lähti kotimatkalle maanantaina. Tapahtumat Kööpenhaminassa kuitenkin jatkuivat, ja esimerkiksi keskiviikkona oli vuorossa Reclaim Power -mielenosoitus virallisella kokouspaikalla. Tarkoituksena oli

pitää kansankokous, jossa olisi vaadittu sosiaalista ja ekologista oikeudenmukaisuutta. Poliisin kovat otteet jatkuivat, eivätkä mielenosoittajat päässeet kolkuttelemaan kokouspaikan ovia.

Onnistunut Klimaforum

Aiemmin luvatussa poiketen kokouksen lähestyessä loppuaan kansalaisjärjestöjen edustajien pääsyä kokouspaikalle rajoitettiin. Virallisen kokouksen pettäessä odotuksia yhä useammalla rintamalla, kansalaisjärjestöjen vaihtoehtofoorumi tarjosi sitäkin enemmän. Samanaikaisesti ilmastokokouksen kanssa järjestetty Klimaforum09 ylitti kaikki odotukset. Tapahtumapäivien aikana järjestettiin yli 200 keskustelutilaisuutta, kymmeniä näyttelyitä, konsertteja ja muita tapahtumia, joihin osallistui yhteensä 50 000 ihmistä.

Vaikka ilmastokokouksessa pannukakku kärehti ja lässähti, jäi kansalaisjärjestöjen lautasille edes vähän mansikkahilloa. Ihmiset kokouksen ympärillä osoittivat, että asiat kiinnostavat ja halua vaikuttaa niihin on enemmän kuin pitkään aikaan. %

TEKSTI Sanna Salo

Onko ilmastonmuutokselle tilaa Attacin agendalla?

Ilmastonmuutos on aikamme megatrendi, joka ohjaa yhä enenevässä määrin niin kuluttajien valintoja, yritysten strategioita kuin poliittisia päätöksiäkin. Pitäisikö myös Attacin puhua ilmastonmuutoksesta?

Vastaus on melko yksiselitteinen: ilmastonmuutos liittyy olennaisesti Attacin agendaan. Attacilla ja ilmastonmuutoksen vastaisella taistelulla on nimittäin yhteinen päämäärä: nykyisen uusliberaalin talouden globalisaation pysäyttäminen ja uuden, kestäväällä pohjalla olevan järjestelmän luominen.

Attacin perustaminen voidaan nähdä osana laajaa globalisaatiokriittistä liikettä, jossa ilmastonmuutoksen vastaisen liikkeenkin juuret tavallaan ovat. Tuolloin, 1990-luvun lopulla, globalisaatiosta oli tullut yhteiskunnallisen keskustelun ykköstermi, ja tietoisuus myös siihen liittyvistä vakavista ongelmista kasvoi.

Attac syntyi vastustamaan uusliberaalin mallin mukaista talouden globalisaatiota. Järjestön näkemyksen mukaan vapaasti liikkuvat pääomat heikentävät demokratiaa ja häivyttävät näkyvistä talouden perimmäisen poliittisuuden. Tavoitteemme on palauttaa talous poliittisen, demokraattisen päätöksenteon piiriin.

Ilmastonmuutos puolestaan on nykyisen, rajattomaan kasvuun tähtäävän talousjärjestelmän yksi seuraus. Ilmastonmuutoksen pysäyttäminen edellyttää järjestelmän muuttamista tavalla, jota Attac ajaa.

Ilmastokriisi on vakavasti otettava osoitus nykyiseen talousjärjestelmän sisäänrakennetuista ongelmista. Niin kauan kun ongelmia ei korjata, tulee vastaavia kriisejä syntymään.

Tarkalleen ottaen kyse ei edes ole ”kriiseistä”, jotka ovat määritelmällisesti ohimeneviä olotiloja, vaan nykyjärjestelmän ominaispiirteistä. Kasvuun tähtäävä talous köyhdyttää ekosysteemejä ja kasvattaa spekulaatiokuplia, joiden seurauksien kanssa elämme parhaillaan.

Attacin näkemyksen mukaan ilmastonmuutosta ei voidakaan ratkaista nykyjärjestelmän puitteissa. Sitä voidaan kenties lievittää, mutta vakavan ilmasto- ja ympäristöuhon estäminen edellyttää järjestelmän perusteellista uudelleenajattelua.

Ilmastonmuutoksen torjuminen edellyttää kokonaisvaltaista, politiikkalohkot ylittävää ajattelua. Kaikki vaikuttaa kaikkeen: ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa ei kannata tehdä ottamatta huomioon kauppasääntöjä, eikä kehitystä voi ajatella ottamatta huomioon ekologista kestävyyttä.

Ilmastonmuutoksen vastainen taistelu

onkin jo nyt saattanut yhteen laajan pohjan erilaisia sosiaalisia liikkeitä ja kansalaisjärjestöjä. Kun Kööpenhaminassa neuvoteltiin uutta ilmastopimusta, Attac osallistui kansalaisjärjestöjen Klimaforum-tapahtumaan.

Maailman johtajat eivät ole kokonaisvaltaista ajattelutapaa tosin edelleenkaan omaksuneet. Lähtökohta vaikuttaa olevan, että ilmastokriisin ratkaisuja etsitään nykyjärjestelmän sisältä.

Attacin mielestä talousjärjestelmän lähtökohdat on ajateltava aivan uusiksi. Ensimmäkin taloudellisen hyödyn idean pitää muuttua. Jatkossa on oltava kannattavaa tavoitella maksimaalisen voiton sijaan kokonaishyötyä, joka sisältää suotuisat vaikutukset ympäröiviin ekologisiiin ja sosiaalsiiin järjestelmiin.

Biopolttoaine-hybris on hyvä esimerkki lyhytnäköisestä ajattelusta ilmastokriisin ratkaisemiseksi. Biopolttoaineiden käyttöä pitävät ratkaisuna ilmastokriisiin ne, joiden mielestä energian kulutukseen ja elintapoihin ei juuri voi tai pidä tehdä muutoksia. Vastikään on kuitenkin uutisoitu, miten biopolttoaineiden kokonaisvaikutukset voivat olla jopa negatiivisia, esimerkiksi siksi, että biopolttoaineita tehdään ruokakasveista, joilla voitaisiin muutoin ruokkia maailman nälkäisiä.

Markkinoille luovutettu valta päätää ympäristön tilasta on otettava takaisin. Taloudellisten toimijoiden – yritysten sekä kuluttajien – toimintaedellytyksiä on ryhdyttävä sääntelemään niin, että vastuutomasta toiminnasta sanktioidaan ja vastuulliseen kannustetaan.

Nykymuotoinen globalisaatio perustuu kaupan esteiden purkamiseen ja viennin ja tuonnin edistämiseen. Vientivetoinen talous tarkoittaa kuitenkin pitkiä kuljetuksia, mikä edistää kasvihuonepäästöjen kasvua.

Attac haluaa, että talouden mittakaava muutetaan pienemmäksi ja paikallismaksiksi. Paikallisille yhteisöille pitää antaa valta päättää luonnonvarojen käytöstä. Suurten monikansallisten yritysten pääsyä käsiksi luonnonvaroihin pitää säädellä nykyistä paremmin.

Ilmasto-oikeudenmukaisuus on Attacille tärkeä lähtökohta. Tähänastisista saasteista vastuussa olevien rikkaiden maiden pitää maksaa velkaansa köyhille maille rahoittamalla näiden sopeutumis- ja torjuntatoimia. %

TEKSTI Lotta Staffans

Joustavien mekanismien ongelmat

Kööpenhaminan ilmastokokouksen myötä ilmastonmuutos on noussut kaikkien agendalle. Ympäristöaktivistien lisäksi ilmastoasioista puhuvat nyt myös globaalia oikeudenmukaisuutta ajavat liikkeet. Ilmastosta ovat kiinnostuneet poliitikot, suuryritykset ja investointipankit. Mutta mistä oikeastaan on kysymys?

Ilmastonmuutoksen torjumisesta ja siihen sopeutumisesta on tullut yhä poliittisempi kysymys. Ilmakehästä on nimittäin tehty hyödyke, jota voidaan myydä ja ostaa. Kuten kaikissa hyödykkeistymis- eli kommodifikaatioprosesseissa, kysymykset omistajuudesta ja käyttöoikeudesta eivät ratkea helposti.

Kioton protokollassa teollisuusmaat ovat sopineet vähentävänsä kasvihuonekaasujen päästöjä. Vähennyksiä olisi tarkoitus tulla niin sanotuilla joustavilla mekanismeilla, joita ovat teollisuusmaiden välinen päästökauppa (*emissions trading*, ET), yhteistoteutus (*joint implementation*, JI) ja puhtaan kehityksen mekanismi (*clean development mechanism*, CDM).

Esimerkiksi Euroopan unionin sisäinen päästökauppa perustuu siihen, että sellaiset yritykset, joilla on vaikeuksia toteuttaa niille määrättyjä päästövähennyksiä, voivat ostaa päästöoikeuksia sellaisilta yrityksiltä, jotka ovat puolestaan onnistuneet vähentämään päästöjään vaadittua enemmän. Joustavat mekanismit ovat siis markkinamekanismeja. Perusajatus on, että niiden avulla voidaan vähentää päästöjä siellä, missä se on halvinta. Kustannustehokkuus ja joustavat mekanismit sopivatkin hyvin yhteen tämänhetkisen uusliberaalin ajatusmallin kanssa. Nämä mekanismit olivat Yhdysvaltojen ajama lisäys Kioton protokollaan (Yhdysvallat ei tosin sittemmin edes itse ratifioinut protokollaa). Keskustelu vaihtoehtoisista päästövähennyskeinoista, kuten hiiliveroista, on ollut kansainvälisissä neuvotteluissa lähes olematonta.

Euroopan unionin päästövähennykset ovat olleet parhaimmillaan vaatimattomia, ja päästökauppaan liittyy myös paljon epävarmuuksia. Euroopan päästökauppajärjestelmä sai suuren kolauksen vuoden 2009 loppupuolella, kun julkisuuteen tuli tieto, että päästökauppahuijareiden ryhmä oli puolentoista vuoden aikana onnistunut viemään viisi miljardia euroa verorahaa keinotekelmällä arvonnäköveroilla.

Lisäksi EU:n jäsenvaltiot voivat katata kolmasosan päästövähennyksistään toteuttamalla päästövähennyshankkeita kolmansissa maissa niin sanotun puhtaan kehityksen mekanismin (*clean development mechanism*, CDM) avulla. CDM:n tarkoituksena on mahdollistaa se, että teollisuusmaiden hallitukset tai yritykset toteuttavat globaalissa etelässä ilmaston kannalta merkityksellisiä hankkeita, jotka eivät muuten saisi rahoitusta. Jälleen kerran ajatuksena on, että tämä on kustannustehokkain ratkaisu, sillä päästöjen vähentäminen on oletetusti helpompaa globaalissa etelässä kuin pohjoisessa, jossa vähäpäästöistä teknologiaa käytetään suhteellisesti enemmän. Rahoittamalla CDM-hankkeita teollisuusmaiden yritykset ”kompensoivat” omia päästöjään ja voivat julistautua ”hiilineutraaleiksi” muuttamatta lainkaan toimintatapojaan kotimaassa.

Kolmansissa maissa toteutettaviin hankkeisiin liittyy kuitenkin suuria ongelmia. Jos esimerkiksi suomalainen yritys haluaa kompensoida päästöjään, se voi rakentaa Kiinaan hiilivoimalan sellaisella teknologialla, joka

takaa pienemmät päästöt kuin kiinalaiset voimalat yleensä. Tällöin kysymykseksi nousee kuitenkin esimerkiksi se, miten varmistaa, olisiko uutta voimalaa ylipäänsä rakennettu, ellei siihen olisi saatu rahoitusta. Koska uutta voimalaa ei välttämättä olisi rakennettu, suomalaisen hankkeen voi itse asiassa olla osasyyninen siihen, että globaalit päästöt lisääntyvät – huolimatta siitä, millaista teknologiaa käytetään.

Mekanismi on erittäin ongelmallinen, koska hankkeilla saattaa olla suoraan kielteisiä vaikutuksia paikallisväestön elinkeinoihin, ja monessa tapauksessa paikallisväestöt ovat myös vastustaneet tällaisia hankkeita. Metsähankkeet ovat tästä selvä esimerkki: suurten plantaasien avulla halutaan luoda niin sanottuja hiilinieluja, jotka sitovat ilmakehän hiilidioksidia. Tällaiset plantaasit kuitenkin vahingoittavat luonnon monimuotoisuutta, ja niiden vaikutukset paikallisväestön sosiaalisiin suhteisiin, kuten maanomistukseen, ovat usein epäselviä ja kiistanalaisia.

Todennäköisesti hiilimarkkinat myös johdavat samantyyppiseen keinotteluun kuin mitä on nähty finanssimarkkinoilla. Tästä on jo todisteita, sillä päästöoikeuksien merkittävimmät ostajat ovat finanssialan yrityksiä, kuten Deutsche Bank, Merrill Lynch ja Citybank. Näiden yritysten tekemien investointien taustalla ei ole halu kompensoida omia päästöjä vaan ainoastaan tavoitella voittoa. Finanssialan yritysten kiinnostus päästöoikeuksiin ei ole yllättävää, sillä viime vuosina päästökaupamarkkinat ovat kasvaneet

hyvin voimakkaasti. Vuonna 2009 globaalien päästökaupamarkkinoiden vaihdanta nousi 8,2 miljardiin tonniin, mikä tarkoitti 70 prosentin kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Markkinoiden arvo oli noin 95 miljardia euroa.

Tällainen kehitys pitää sisällään suuria riskejä. Spekulaation myötä syntyy kuplia. Kun päästökaupamarkkinoiden kupla puhkeaa, päästöoikeuksien hinnat romahtavat. Tämä taas johtaa päästöjen huimaan nousuun.

Vaikka joustavat mekanismit saattavat yksittäisissä tapauksissa vähentää päästöjä, niihin liittyy monta vakavaa ongelmaa ja riskiä, eikä niillä pystytä ratkaisemaan ilmastonmuutoksen torjumisen kannalta tärkeintä kysymystä: irtautumista riippuvuudesta fossiilisiin polttoaineisiin. Fossiiliset polttoaineet ovat ylivoimaisesti suurin kasvihuonekaasujen lähde. Jotta niiden käyttöä voitaisiin merkittävästi vähentää, tarvitaan laajoja julkisia investointeja esimerkiksi energiatehokkaan teknologian kehittämiseen ja infrastruktuurihankkeisiin. Ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja ilmasto-oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi tarvitaan poliittisia päätöksiä ja ohjauskeinoja, joilla ohjataan yhteiskunta matalahiiliselke polulle. %

Lisätietoja, mm. The Corner Housen raportit. Ks. Larry Lohmannin kirja "Carbon trading – a critical conversation on climate change, privatisation and power" (2006): <http://www.thecornerhouse.org.uk/pdf/document/carbonDDlow.pdf>

Mitä tarkoittaa 106 prosenttia?

Stockholm Environment Institute (SEI) on julkaissut yhteistyössä Euroopan Maan ystävien kanssa tutkimuksen, jonka mukaan EU:n on mahdollista tuplata nykyiset päästövähennystavoitteensa vuoteen 2020 mennessä. Suomen osuus vähennyksistä on suhteellisesti suurempi kuin joidenkin muiden EU-maiden, mutta riittävällä poliittisella tahdolla toteutettavissa.

Johtavien ilmastotutkijoiden mukaan maapallon kasvihuonekaasujen päästöjä tulisi vähentää vuoden 1990 tasosta puoleen vuoteen 2050 mennessä, jos ilmaston lämpeneminen halutaan rajoittaa alle katastrofirajana pidetyn kahden asteen. Teollistuneet maat ovat käyttäneet reilusti yli oman osansa yhteisen ilmakehän sietokyvystä, joten niille kuuluu myös suurin vastuu korjausliikkeestä. Teollistuneiden maiden tulisi vähentää päästöjään 40 prosenttia vuoteen 2020 ja 90 prosenttia vuoteen 2050 mennessä.

SEI:n tutkimus osoittaa, että EU:n on mahdollista toteuttaa ilmastotieteen ja

ilmasto-oikeudenmukaisuuden edellyttämät toimet unionin sisäisiin toimenpitein ja turvautumatta tehokkuudeltaan ja turvallisuudeltaan kyseenalaisiin ratkaisuihin kuten ydinvoima, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi, biopolttoaineiden liikennekäyttö, päästöjen kompensointi tai globaalin etelän ja pohjoisen välinen päästökauppa. Tavoitteet on tutkimuksen mukaan mahdollista saavuttaa parantamalla huomattavasti energiatehokkuutta, luopumalla vaihteittain mutta nopeasti kaikesta fossiilisten polttoaineiden käytöstä, lisäämällä merkittävästi uusiutuvien energianlähteiden käyttöä ja muuttamalla ihmisten elintapoja. Tutkimuksessa näitä toimenpiteitä on tarkasteltu yksityiskohtaisesti päästövähennyskenaariolla, jota on verrattu Euroopan komission ennusteiden hahmottelemaan tulevaisuudennäkymään.

Tutkimuksessa arvioitiin lisäksi EU:n osuutta kehitysmaiden ilmastotoimiin tarvittavasta rahoituksesta. Teollisuusmaiden määrätietoiset sisäiset toimenpiteet eivät riitä vaarallisen muutoksen torjuntaan, vaan

kehitysmaat tarvitsevat ilmastonmuutoksen torjumiseen ja siihen sopeutumiseen tukea EU:lta ja muilta mailta, joilla on siihen kapasiteettia sekä historian aikana rakentunut velvollisuus. Tutkimuksen mukaan EU:n tuleekin kymmenen vuoden kuluessa kasvat- ta kehitysmaiden ilmastotoimien rahoitus 150–450 miljardiin euroon vuodessa. Unionin vuoden 2020 budjetista summa lohkaisi näin arviolta 1–3 prosenttia.

Osana tutkimusta Suomesta on tehty erillinen tapaustutkimus, joka tarkastelee sekä päästövähennys- ja rahoitusvelvollisuuksi-amme että teknistä potentiaalia päästöjen vähentämiseen. Suomelle on Greenhouse Development Rights -vastuunjakomallilla laskettu vertailuvuoteen eli vuoteen 1990 nähden kokonaispäästöjen vähennysveloitteeksi 106 prosenttia. Luku on ymmärrettävä kahtalaiseksi velvoitteeksi: toisaalta täytyy vähentää maan omia päästöjä, toisaalta rahoittaa kansainvälisiä toimia. Vähentämällä päästöjään 46 prosenttia vuoteen 2020 mennessä Suomi täyttäisi liki puolet velvoitteesta.

Ruotsalaisen tutkimuksen mukaan ilmastovastuun kantaminen on teknisesti mahdollista – vain tahto uupuu.

Jäljelle jäävä osuus saavutetaan rahoituksella, joka olisi kymmenen vuoden kuluttua 2–5 miljardia euroa – siis noin 1–3 prosenttia arvioidusta bruttokansantuotteesta.

Tavoitteet ovat sekä EU:lle että Suomelle erittäin kunnianhimoisia, mutta tutkimuksen mukaan teknisesti mahdollisia. Niiden saavuttaminen edellyttäisi kuitenkin sellaista poliittista tahtoa ja koko yhteiskunnan kattavaa aktiivisuutta, joita on totuttu näkemään vain sota-aikaan. Erityisen hankalan tästä sodasta tekee se, että sekä vihollinen että liittolainen on ihmiskunta itse – ja pahin isku odottaa vielä kulman takana. Mittasuhteet on kuitenkin hyvä pitää mielessä: jopa SEI-raportin kunnianhimoisten toimien kustannukset ovat huomattavasti pienemmät kuin ne kustannukset, joita toimimattomuudesta seuraa. Ilman menneiden polvien uhrauksia Suomea ei olisi. Nähtäväksi jää, mitä nykyisten sukupolvien lapsenlapset isovanhemmistaan sanovat. %

Eeva Talvikallio

TEKSTI Eeva Talvikallio

Parempaa luettavaa Kööpenhaminasta

Virallinen Kööpenhaminan ilmastokokous oli monin osin limbo, mutta järjestöjen varjokokouksessa kirjoitettiin painavampaa tekstiä järjestelmänmuutoksen välttämättömyydestä.

Kööpenhaminan ilmastokokouksen virallinen lopputulos – Kööpenhaminan sopimus – oli monelle karvasta luettavaa. Odotukset olivat suuret, mutta sopimusteksti ei sisällä mitään konkreettista eikä riittävää. Se ei sido allekirjoittaneita maita laillisesti, eikä sen statuksesta ylipäättään ole varmuutta. Kaikki kokousmaat eivät periaatteestakaan voi hyväksyä epädemokraattisesti laadittua ja kahden asteen lämmönnousun sallivaa sopimusta.

Onneksi maiden viralliset neuvottelijat eivät olleet yksin vastuussa massatapahtuman kirjallisesta tuotannosta. YK-kokouksen väljää julkilausumaa huomattavasti kunnianhimoisempaa ja motivoivampaa luettavaa on julistus, jonka kansalaisyhteiskunnan edustajat laativat samaan aikaan toisessa konferenssikeskuksessa.

Ilmastokokouksen puolivirallinen varjokokous Klimaforum09 keräsi konferenssikeskus DGI-Byeniin kahden viikon aikana yli 50 000 kävijää. Tämä avoin kansalaistapahtuma toteutettiin laajan kansainvälisen järjestöverkoston voimin, seitsemän eri järjestöissä toimivan tanskalaisaktivistin johdolla. Se tarjosi demokraattisempia keskustelumahdollisuuksia niille, joiden ääntä ei virallisissa neuvotteluissa juuri kuultu. Foorumin esitelmät, keskustelutilaisuudet, työpajat, elokuvanäytökset, taidenäyttelyt, musiikkitapahtumat ja järjestöpöydät vetivät puoleensa ihmisiä kaikkialta maailmasta. Paitsi kokemaan, moni oli saapunut Kööpenhaminaan tuomaan järjestönsä, puolueensa, kansansa, yhteisönsä tai oman näkökulman ilmastomuutoksesta käytävään keskusteluun.

Elämysten ja ajatustenvaihdon ohella Klimaforumin merkittävimpään antiin kuului eräs varsin konkreettinen tuotos. Foorumissa viimeisteltiin jo puoli vuotta aiemmin aloitettu työ: kansalaisliikkeiden, järjestöjen, alkuperäiskansojen ja muiden ryhmittymien näkemyksiä summaava Järjestelmänmuutos – ei ilmastomuutosta! Kansojen julistus Klimaforum09:stä. Julistus tiivistää osaa ottaneiden ruohonjuuritason toimijoiden käsityksen ilmastokriisistä osana maailmaa paraikaa ravistelevaa kriisirypästä. Lisäksi se hahmottelee perustan kokonaisvaltaiselle muutokselle, jolla ongelmiin voitaisiin todella vastata.

Jotta keskustelu ei olisi jäänyt vain ruohonjuuritasolle, julistus esiteltiin myös YK:n

ilmastoneuvotteluissa Bella Centerissä 18.12. Valitettavasti tuolloin taisi olla myöhäistä ujuttaa uusia ideoita viralliselle agendalle, mutta laajan ruohonjuuritason yhteistyön sytykkeeksi julistus oli nappiin ajoitettu. Kööpenhaminan pettymys on saanut monet etsimään toivoa sieltä, missä muutoksen on käytännössä lopulta kuitenkin toteuduttava – muutosta kaipaavien ihmisten keskuudesta.

Klimaforumin julistuksen on allekirjoittanut liki viisisataa järjestöä ympäri maailman, mukaan lukien Amnestyn ja Attacin kansainväliset ryhmät, useiden maiden Maan ystävät sekä lukemattomat etelän maiden kansalaisjärjestöt. Suomesta allekirjoittaneiden joukossa ovat tähän mennessä Attac, Maan ystävät, NIGD (Network Institute for Global Democratization) sekä Capodistrias-Spinelli-Europe Initiative. Allekirjoitusmahdollisuus on edelleen auki Klimaforumin nettisivuilla osoitteessa: www.klimaforum09.org/Declaration. Noin seitsensivuinen julistus on julkaistu sivustolla alkuperäisen eli englanninkielisen version lisäksi myös ranskaksi, espanjaksi, venäjäksi, kiinaksi ja suomeksi. Tätä tilaisuutta globaalin solidaarisuuden ilmaisuun ei yhdenkään suomalaisjärjestön tai kansalaisliikkeen soisi ainakaan epähuomiossa ohittavan.

Kääntäjän kommentti:

Klimaforumin julistusta sopii kiittää selkokieliisyydestä. Suurimmasta osasta lauseita löytyy helposti konkreettiset toimijat ja heiltä vaaditut toimet. Samaa ei valitettavasti voi sanoa Kööpenhaminan sopimuksesta. Vai mitä sanoisitte tästä virkkeestä:

Enhanced action and international cooperation on adaptation is urgently required to ensure the implementation of the Convention by enabling and supporting the implementation of adaptation actions aimed at reducing vulnerability and building resilience in developing countries, especially in those that are particularly vulnerable, especially least developed countries, small island developing States and Africa. (Copenhagen Accord, UNFCCC)

Niin mitä *tehdään* – ja ennen kaikkea, *kuka* tekee? **%**

Järjestelmänmuutos – ei ilmastomuutosta!

Kansojen julistus Klimaforum09:stä

TIIVISTELMÄ

Ilmastokriisiin on olemassa ratkaisuja. Ihmisten ja planeetan etu vaatii, että muutamme yhteiskuntamme oikeudenmukaisella ja ekologisesti kestäväällä tavalla sellaisiksi, että kaikkien kansojen elinoikeudet ja arvo tulevat taatuiksi, maapallon elinvoimaisuus palautuu ja tulevat sukupolvet saavat mahdollisuuden parempaan elämään.

Me Kööpenhaminassa Klimaforum09:ään osallistuvat kansat, yhteisöt ja järjestöt kutsumme jokaisen yksilön, järjestön, hallituksen ja instituution, mukaan lukien Yhdistyneet kansakunnat (YK), osallistumaan tähän välttämättömään muutokseen. Haaste on suuri. Tämän päivän kriisillä on taloudellinen, sosiaalinen, ekologinen, geopoliittinen ja ideologinen puoli, jotka ovat keskenään vuorovaikutuksessa ja vahvistavat sekä toisiaan että ilmastokriisiä. Tämän johdosta vaadimme seuraavia välittömiä toimia ilmaston puolesta:

- **Fossiilisten polttoaineiden käytöstä on luovuttava kokonaan** tulevien 30 vuoden aikana, erikseen määriteltyjen viisivuotisten välitavoitteiden avulla. Vaadimme, että kehittyneet teollisuusmaat vähentävät kasvihuonekaasupäästöjään vähintään 40 %:lla vuoden 1990 vertailutasosta vuoteen 2020 mennessä.
- **Ilmastovelka on tunnustettava ja maksettava takaisin ja sen aiheuttamat vahingot korvattava** kaikille niille ihmisryhmille, joita ilmakehän ylikuormittaminen ja ilmastomuutoksen haitalliset vaikutukset koskettavat.
- **On kieltäydyttävä puhtaasti markkinalähtöisistä ja teknologiakeskeisistä, valheellisista ja vaarallisista ratkaisuista** kuten ydinvoima, laajamittaisella monokulttuuriviljelyllä tuotetut biopolttoaineet, hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS), puhtaan kehityksen mekanismit (CDM), biohiili, viljelykasvien geneettinen manipulointi ”ilmastonmuutoskestäviksi”, ilmakehän suunnitelmallinen ja laajamittainen muokkaaminen (geoengineering) tai REDD-mekanismi, joka syventää sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä konflikteja.
- **On löydettävä aitoja ratkaisuja, jotka perustuvat turvalliseen, puhtaaseen ja kestäväan luonnonvarojen käyttöön** sekä kansojen omavaraisuuteen ja itsemääräämisoikeuteen ruoan, energian, maan ja veden käytössä.

Vaadimme YK:n ilmastosopimuksen (UNFCCC) viidenneltätoista osapuolikonferenssilta (COP15) laillisesti sitovaa sopimusta, joka velvoittaa kaikki maat osallistumaan prosessiin maapallon ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen tasapainon palauttamiseksi sellaisin keinoin, jotka ovat ympäristön, ihmisten ja talouden kannalta kestäviä ja oikeudenmukaisia.

Ilmastomuutoksen haittavaikutukset aiheuttavat vakavia puutteita ihmisoikeuksien toteutumisessa. Kaikilla maailman valtioilla on velvollisuus tehdä yhteistyötä kansainvälisesti, jotta ihmisoikeudet toteutuisivat kaikkialla maailmassa YK:n peruskirjan mukaisesti. Mitä tahansa ilmastomuutosta koskevaa sopimusta tulee tarkastella yhteiskuntiemme kokonaisvaltaisen muutoksen taustaa vasten.

Me Klimaforum09:ään osallistuvat kansat ja järjestöt sitoudumme jatkamaan aktiivista toimintaamme juuri sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi – muutoksen, joka edellyttää yhteiskuntiemme sosiaalisten, poliittisten ja taloudellisten rakenteiden perusteellista uudelleenjärjestelyä sekä kaikkien sukupuoleen, luokkaan, rotuun, ikään tai etnisyyteen perustuvien epätasa-arvoisuuksien ja epäoikeudenmukaisuuksien poistamista.

Kokonaisvaltaisen muutoksen aikaansaaminen vaatii, että paikallisyhteisöjen demokraattinen itsemääräämisoikeus palautetaan, ja ne kohotetaan takaisin yhteiskunnan sosiaalisen, poliittisen ja taloudellisen toiminnan perusyksiköiksi. Luonnonvarojen paikallinen ja demokraattinen omistus, hallinta ja käyttö ovat yhteisöjemme mielekkään ja kestävän kehityksen ja samalla kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen perusta. Yhteisten ja jaettujen resurssien hallintaan tarvitaan vahvempaa alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä sekä vahvempi ja demokraattisempi YK.

Kutsumme jokaisen asianosaisen yksilön, kansanliikkeen sekä kulttuurisen, poliittisen ja taloudellisen järjestön liittymään joukkoomme, rakentamaan yhdessä voimakkaan ”liikkeiden liikkeen”, joka tuo esiin ihmisten visioita ja vaatimuksia kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Yhdessä voimme käynnistää maailmanlaajuisen muutoksen kohti kestävämpää tulevaisuutta.

TILAA PAITOJA, KASSEJA, KIRJOJA...

Attacin suosittuja **Lisää veroja -paitoja** on kahta mallia. Tavallista T-paitamallia löytyy mustana ja oliivinvihreänä kokoa M, L ja XL. Hinta on 20 €. Niin sanottua ladyfit-mallia löytyy mustana ja punaisena kokoa S, M, L ja XL. Hinta on 25 €. Paidan hihassa on teksti *attac – valutanvaihtoveron puolesta*.

Saatavana on edelleen myös **EVVK-paitoja**. Paidan alareunassa on teksti *attacia kiinnostaa*. Myös tätä paitaa on saatavana tavallista ja ladyfit-mallia. Hinnat ovat 10/15 €.

Lisäksi Attacilla on puuvillaisia kangaskasseja, joissa lukee *maailmaa voi muuttaa – attac.fi*. Kassin hinta on 5 €.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Saatavilla on lisäksi **Tax Justice -Putting Global Inequalities on the Agenda** -teosta (toim. Matti Kohonen ja Francine Mestrum, Pluto Press 2009) hintaan 15 € + postikulut.

KAIKKI TILAUKSET VOI TEHDÄ OSOITTEESSA attactalous@kaapeli.fi

HALUATKO LIITTYÄ ATTACIN JÄSENEKSI?

Jäseneksi voi liittyä sähköpostitse osoitteessa attactalous@kaapeli.fi

Jäsenmaksu on 30 euroa/vuosi, opiskelijoilta, työttömiltä, eläkeläisiltä ja muilta vähävaraisilta 10 euroa/vuosi.

Jos et halua liittyä jäseneksi mutta haluat kuitenkin tukea toimintaamme rahallisesti, voit antaa lahjoituksen Attac ry:n rahankeräystilille 800067-10053141 (Lupanumero OKH184A).

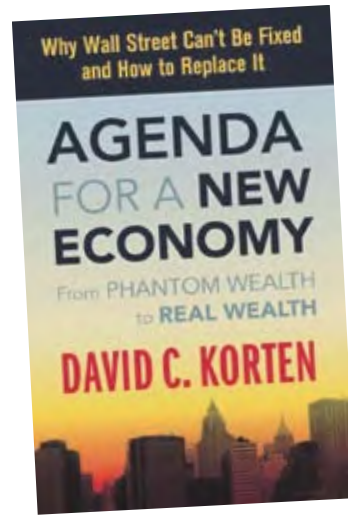
JÄSENILLE TIEDOKSI

Jos katuosoitteesi, sähköpostiosoitteesi tai puhelinnumerosi muuttuu, ole ystävällinen ja ilmoita siitä osoitteeseen

attactalous@kaapeli.fi

Anita Kelles-Viitanen

Houretaloudesta vaurauteen

Berrett-Koehler Publishers

ISBN 9781576750513

Hinta: 11,95 € (BookPlus kirjamaailma)

David Korten hahmottelee kirjassaan *Agenda for a New Economy: From Phantom Wealth to Real Wealth* (Berrett-Koehler 2009) uutta talousohjelmaa. Vanhan talouden pelisäännöt hän näkee Wall Streetillä laadituiksi. Talousvalta keskitettiin demokratian ulottumattomiin. Syntyi valtavia finanssi-, vakuutus-, takuu- ja kiinteistökasauksia, jotka mahdollistivat sisäpiiritoiminnan. Näin talousjätit ja vahvojen verkostot alkoivat tukahduttaa myös avointa markkinakilpailua – ja yhteiskunta ajaa takaa pörssikangastuksia.

Korten katsoo talouden rakentuneen väärälle perustalle: ympäristöjen, yhteisöjen, julkisten palvelujen ja muun yhteishyvän tuhoon. Vallalla on ollut harhakäsitys vauraudesta. Maailmantalous elää virtuaalimaailmassaan. Yhteys toiminnan seuraamuksiin on katki. Tuotantokuluihin ei ole laskettu yhteiskunnan ja ympäristön kannettavaksi koituvia todellisia kustannuksia eikä niitä julkisia tukiaisiakaan, joilla veronmaksajat ovat käynnistäneet yhtiöitä ja tukeneet tuotesuunnittelua.

Voitot on kotiutettu harvoille. Yhdysvalloissa on laskettu, että yritykset siirsivät vuonna 1994 julkisyhteisöille laskun, joka on viisi kertaa enemmän kuin yhtiöiden tulot. Lisäksi kaksi kolmasosaa amerikkalaisista yhtiöistä ei vuosina 1998–2005 maksanut veroja.

Kasvun pakkotahtia vauhdittaa valtajärjestelmä, joka Kortenin mukaan periytyy 2000 vuoden taakse, Mesopotamian imperiumin valta- ja valloituskuultuuriin. Imperiumien johtajiksi pääsevät vain röyhkeimmät rahastajat, julmimmat johtajat ja häiriintyneet hallitsijat. Myös Wall Street markkinoin nar-

sismia, ahneutta, ylimielisyyttä, viekkautta ja kerskakulutusta. Yhteistoiminnalle, jakamiselle, totuudelle, myötätunnolle ja koh- tuudelle ei ole sijaa.

Teoksen lopussa Korten esittelee 12 kohdan uuden talousohjelmansa: i) houretalouden sijasta on keskityttävä todelliseen vaurauteen, ii) Wall Streetin peliriippuvuudesta on päästävä eroon, iii) tuotteiden kannattavuuslaskelmiin on sisällytettävä kaikki kulut ja haitat, iv) yritysten on toimittava yhteiskunnan hyväksi, v) valtioiden oikeus oman taloutensa hallintaan on palautettava, vi) paikallisyhteisöillä tulee olla oikeus omien perustarpeidensa tyydyttämiseen, vii) paikallistuotantoa on tuettava, viii) laajapohjaisempaa omistamista ja osuuskuntatoimintaa on kannatettava, ix) uuden vero- ja palkkapolitiikan avulla pitää tukea tasa-arvoisempaa vaurauden- ja tulonjakoa, x) immateriaalisten oikeuksien on palveltava vapaata tiedon välitystä, xi) rahoitusjärjestelmän on hyödytettävä reaali- taloutta ja xii) hallitukselle on palautettava oikeus painaa rahaa.

Korten katsoo monien muiden tavoin, että Wall Streetilta periytyvä kriisi on koko systeemin kriisi. Planeettamme ei kestä nykykapitalismia. Vanhat autoritääriset ja epädemokraattiset hallintomallit on romutettava.

Näitä analyyssejä on odotettavissa lisää ainakin Susan Georgelta, Barry K. Gill- siltä, Richard Falkilta ja Ankie Hoogvel- tältä. Uudet siirtymäkylyt ja omavaraiset yhteisöt, jopa uudet yritykset ja osakkuus- pankit ovat puolestaan jo astuneet uusille urille. Maailma muuttuu. Hitaasti, mutta varmasti.

%Hiekanjyvät

SUOMEN ATTACIN JÄSENLEHTI

TOIMITUSKUNTA

Maria Sell (päätoimittaja)
Aila Pervonsuo, Virve Pohjanpalo
Heikki Rönkkö (ulkoasu)

hiekanjyvät@gmail.com

PAINOPIKKA I-Print, Seinäjoki 2010